

VYTVOŘIT PODMÍNKY

PRO TVŮRČÍ TAKTICKÉ MYŠLENÍ

V listopadu jsem se zúčastnil instrukčně metodického shromáždění MNO. Nehledě na velmi krátký obsah tohoto shromáždění a na ne méně kvalitativní ukázky, odvezl jsem si z tohoto shromáždění poznatek a učinil si závěr, že se musíme zamyslet nad formou i obsahem našich zaměstnání. Půjde o to, aby tato vytvářela podmínky k rozvoji samostatného „taktického“ myšlení a současně abychom se učili všestranně pochopit potřeby soudobého boje.

Toto instrukčně metodické zaměstnání znovu potvrdilo, že nemůžeme připravovat zaměstnání na žádném stupni podle zásady „jako vloni“. Závěry zástupce ministra národní obrany a ostatní myšlenky i ukázky na tomto zaměstnání totiž ukázaly nejen to, co a jak je třeba cvičit, ale současně byly i podnětem k promyšlení řady otázek, které ještě nejsou dokonale propracované, o kterých je třeba dále uvažovat a hledat způsoby k jejich řešení i zavedení do praxe v bojové přípravě velitelů, štábů a jednotek.

V článku poukáží jen na **některé** prvky v organizaci přípravy velitelů a vojsk, které by mohly vytvořit podmínky k realizaci výše uvedené myšlenky.

PROGRAMY BOJOVÉ PŘÍPRAVY VOJÁKŮ A JEDNOTEK

Programy bojové přípravy jednotek jsou v současné době velmi dobrým vodítkem a základem k organizaci a plánování výcviku vojsk. Dávají i dost široké možnosti na všech stupních velení k tomu, abychom podle vlastních podmínek a stavu výcviku, při zachování jednotného cíle v celé armádě, mohli cílevědomě splánovat bojovou a politickou přípravu.

Uvažujeme-li však o této části programů, která určuje i obsah jednotlivých zaměstnání, pak si myslím, že vedeme velitele čet, rot, praporů a do určité míry i velitele vyšších stupňů k tomu, aby šli cestou lehčího odporu.

Z čeho to vyvozují? Programy bojové přípravy vycházejí v zásadě z bojových a polních řádů. Výběr obsahu zaměstnání, zakotvených v těchto programech, zahrnují určité zkušenosti a potřeby armády k určitému roku a to k tomu, kdy se programy začínaly zpracovávat, tedy již ani ne k tomu roku, kdy jsou vydány.

Např. Vševojsk-7-11 je vydán v r. 1965, ale mezi jeho vydáním a zpracováním uplyne nejméně 6—8 měsíců. Pak tedy tyto programy zahrnují zkušenosti a potřeby z hlediska roku 1964 a snad částečně z r. 1965. Od této doby se se však mnoho zdokonalilo, poznalo a vyhodnotilo a to i v takové oblasti, jako je výcvik jednotlivce. Obdobně je tomu u programů pro výcvik jednotlivých družů vojsk na stupni četa a rota (baterie). Obsah zaměstnání se musí pak upravovat a doplňovat podle vývoje, změny organizace, zbraní a zkušeností ze současných válek.

To je jedna stránka věci. Někdo může namítnout, že tyto nové prvky můžeme doplnit v plánu bojové a politické přípravy útvarů bez velkých obtíží i plánování na výcvikový rok. To je pravda. Proto chci ještě poukázat na druhou stránku věci.

Stanovení obsahu jednotlivých témat totiž vede velitele čet a praporů a do určité míry i štáby útvarů k tomu, že se spoléhají jen na tento obsah. Přitom mnozí velitelé považují určený obsah za závazný a proto mnozí méně rozhodní velitelé se jej bojí změnit, aby jim kontrola nevytýkala, že neplní programy bojové přípravy.

Podstata je však v tom, že stanovený rozsah témat nenutí velitele k tomu, aby sami hledali nejdůležitější prvky bojové přípravy, které musí jeho jednotka zvládnout.

Stanovený obsah témat uspokojuje velitele a utvrzuje je v domněnce, že cvičí to, co současný boj vyžaduje. Přitom spoléhají na svoje vědomosti a rutinu. Neberou do ruky často ani Bojový nebo Polní řád, aby v něm vyhledali potřebný obsah polní přípravy. Tím tedy většina velitelů jde cestou lehčího odporu — naplňuje totiž a cvičí to, co je stanovené popřípadě doplněné na začátku výcvikového roku a nijak zvlášť není nucena k samostatnému tvůrčímu myšlení.

Proto dávám v úvahu, zda nebude správnější v programech stanovovat centrálně jen počet hodin na předměty bojové a politické přípravy jako doposud spolu s cíli, metodikou výcviku a hlavními tématy, která mají útvary a jednotky zvládnout, ale ponechat volbu obsahu tématu (v závislosti na stupni jednotky) tomu veliteli, který za daný stupeň výcviku odpovídá. Přitom nejnižší velitel, který by měl právo určovat obsah tematiky výcviku, by byl velitel roty a nejvyšší stupeň, který by ještě obsah tematiky ovlivňoval, by byl velitel svazku. Jde o výcvik jednotlivce, družstva, čety, roty až praporu.

Tím bychom dosáhli, že velitelé by museli v maximální míře studovat předpisy, nové poznatky jak vlastní, tak o nepříteli a měli by široké možnosti uplatnit vlastní tvůrčí práci. Takto připravená zaměstnání by mohla posoudit i slabé stránky vševojskové připravenosti velitelů a konkrétněji by se dala ovlivnit i jejich individuální příprava.

Studium velitelů by pak mohlo mít větší uplatnění ve výcviku, neboť k tomu by byl velitel nejen veden, ale i přinucen systémem plánování a řízení zaměstnání.

Velitelská příprava probíhá mnohými a vcelku osvědčenými formami. Instrukčně metodické shromáždění mně dalo podnět i k zamyšlení nad obsahem a formou této přípravy, zda vytváříme vždy dostatečné podmínky pro rozvoj vojenského myšlení u velitelů a štábů. I v této oblasti by se dalo co zlepšovat.

Uděláme-li průřez všech forem velitelské přípravy, vidíme, že se v zásadě tato příprava dělí na přípravu v odborných skupinách (včetně vševojskových velitelů na skupinových zaměstnáních) a na přípravu v celých kolektivech štábů. Kolektivní přípravy štábů mají rovněž jeden společný rys — probíhají zpravidla v těch časových normách, které vyžaduje soudobý boj (nebo maximálně k nim přiblížených) a že se vždy hodnotí metodika a sladěnost štábu. V souhrnu a z hlediska konečného cíle přípravy štábu je to **správné a nutné**.

Přesto však chybí taková zaměstnání, která by měla za hlavní cíl rozvoj tvůrčího myšlení **štábu jako celku**.

Při zaměstnáních, kdy velitelé a štáby vědí, že budou hodnoceni za „práci štábů v poli“, se snaží situace řešit rychle, pokud možno v souladu s autoritativním řešením, aby všechno stihli, doručili apod., tak, aby tzv. neměli mnoho nedostatků. Proto velitelé a štáby se snaží řešit situace bez velkého teoretizování a rozboru, včas, rychle, ale přitom často šablonovitě „jako vloni“. Dochází proto někdy k situaci, že řídící cvičení se závěry hodnocení nesouhlasí, situace se znovu dlouho rozebírá do všech podrobností (už bez ohledu na čas), argumentuje se předpisy, poznatky z války, různými jinými časovými i taktickými kalkulacemi apod. Při těchto diskusích si potom člověk uvědomí, že je to vlastně další zaměstnání, které tříbí myšlení daného štábu jako celku, že takové „vzniklé“ zaměstnání by se dalo i organizovat. Jde v podstatě o **válečnou hru**.

Domnívám se, že cíl válečné hry není vždy správně chápán a proto často neplní ani svůj účel. Válečná hra by neměla za hlavní cíl hodnotit sladěnost a metodiku práce štábu, popřípadě ostatní prvky hodnocení štábu. Měla by být jednoznačně a v pravém smyslu školou, kde by mohl štáb jako celek při dostatečném času, tvůrčím způsobem (třeba i nezvyklým, který doposud není zakotven v předpisu) řešit určitou situaci. Na základě toho by mohly být přijaty závěry i k všeobecným zásadám boje, poznatkům vojenské vědy a k praxi.

Některá řešení z válečné hry bychom mohli ověřovat nebo prosazovat do výcviku, do přípravy velitelů a štábů. Pak i hodnocení může být takové, jak to vyžaduje práce štábu v poli.

Při válečné hře nebude záležet na tom, zda má pravdu ten nebo onen, ale na tom, zda se našlo něco, co zdokonaluje vědomosti všech. Obrazně řečeno — zda budeme na konci válečné hry chytřejší, než na jejím začátku — bez ohledu či je to zásluha.

Jistě forem přípravy, kde se štáby budou učit myslet a uskutečňovat to, co vyžaduje soudobý boj, je podle mého názoru dost. Na základě poznatků z nich můžeme pak velitele i štáby dostatečně ohodnotit, zda jsou komplexně připraveni k plnění úkolů v boji.